

JANKA GYÖRGY

MTA-SZAGKHF Lendület

Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport

Száz éve született dr. Pirigyi István teológiai tanár, egyháztörténész

1921. december 30-án Beregszászban született **Pirigyi István**. Édesapja Pirigyi Béla, édesanyja Kovalkovics Ilona voltak. Rajta kívül szüleinek még kilenc gyermeke született. A papi hivatást mélyen hívő édesanyja „imádkozta ki” számára. Elemi és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte, érettségi

után a hajdúdorogi magyar görögkatolikus egyházmegyébe jelentkezett és nyert felvételt. Teológiai tanulmányait Ungváron, majd Budapesten végezte, itt már elkezdte bölcsészeti tanulmányait is. Még Ungváron Romzsa Tódor, akkori spirituális a lelkére kötötte, hogy képezze magát, és lehetőleg végezzen más irányú tanulmányokat is, mert ennek segítségével lehet a görögkatolikuság színvonalát emelni.

Dudás püspök szintén támogatta, hogy pedagógiai végzettséget szerezzen, mert nagy tervei voltak az iskolaügy fejlesztésével. A frissen végzett teológus 1946-ban Nyíregyházára kapott kinevezést a tanítóképző hittanárának, majd a Benczúr Gyula Állami Kollégium nevelőtanárának, utóbb igazgatójának. Házasságot kötött Rátz Erzsébettel, 1948. augusztus 6-án Nyíregyházán pappá szentelte Dudás Miklós püspök. Ezt követően főpáosztora Debrecenbe disponálta hittanárnak, és segítette, hogy befejezhesse tanulmányait. Itt 1949 júliusában bölcsészdoktorrá avatták, 1950-ben pedig latinból, franciából és történelemből tanári diplomát szerzett. Szeretett volna egyetemi magántanári fokozatot is szerezni, de ez az 50-es években már lehetetlenné vált.

1950-től 1987-ig a debreceni Svetits-gimnáziumban volt a görögkatolikus lányok hittanára. Tanítványai nagy szeretettel emlékeznek közvetlenségére, bölcsességére. Szertartásunk szeretetére, helyes görögkatolikus öntudatra igyekezett nevelni diákjait. Amikor a nővéreknél még szokásban volt a levelek felbontása és elolvasása, vállalta a postás szerepét a lányok és a papnövendékek között, és segítette a fiatalok ismerkedését. Meggyőződése volt, hogy a papnésághoz éppen olyan hivatás kell, mint a papsághoz, és egy kispap párválasztása egész papi sorsát befolyásolhatja.

1959. január elsejétől kapott kinevezést a Görögkatolikus Hit tudományi Főiskola teológiai tanárának. A kezdeti években sok tantárgyat tanított: kozmológia, pszichológia, etika, szociológia, vallástörténet, pedagógia, művészettörténet, latin, francia, perikópamagyarázat és a két fő tárgy: egyháztörténelem és a magyar görögkatolikusok története. Később, amikor a főiskolán több tanár, illetve óraadó kinevezésére nyílt lehetőség, a szívének oly kedves egyetemes és görögkatolikus egyháztörténelmet tanította és a pedagógiát. A tanításban a tudás mellett nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy a jövődű papok a felmerülő kérdésekre hiteles, korszerű válaszokat tudjanak adni. Sokszor hangoztatta: „A keresztény világnézetet nem lehet dadogva képviselni.” Ezért az elmélyült és alapos felkészülést nélkülözhetetlennek tartotta, és ebben ő maga járt elől. Órai lendületesek, színesek, élményszámba menők voltak. Amikor a jegyzetet olvastuk, szinte hallottuk a hangját, ahogyan az anyagot magyarázta. Az éppen felmerülő témákhoz ajánlott történelmi regényeket, amelyek elmélyíthették a korszakkal kapcsolatos ismereteket. Szívesen diktált néhány soros kiegészítéseket, amelyek még érdekesebbé tették az anyagot. Egy-egy mondatának igazságáról, például hogy „a történelmet nem a tények, hanem a tények felfogása irányítja,” ma is naponta meggyőződhetünk.

Életcélja volt, hogy felszámolja a nagy ismerethiányt görögkatolikus egyházunkról, küzdelmeinkről, kiemelkedő személyiségeinkről, papjaink és híveink megmaradásunkért folytatott hősi erőfeszítéseiről. Bár a fordulat előtt nem sok esélye volt publikálásra, mégis hangyaszorgalommal, időt és fáradságot nem kímélve gyűjtötte össze nagy precizitással az addig megjelent művekből, tanulmányokból, az egyházmegyei levéltárból a magyarországi görögkatolikusok történetét. A jövő számára feladatul a hazai és külföldi levéltári források feltárását és feldolgozását tűzte ki, amit most az MTA-SZAGKHF Lendület Görögkatolikus Örökség Kutatócsoport igyekszik teljesíteni. 1990 után jelenhettek meg legfontosabb monográfiái, amelyek közül máig fontos kiindulási pont „A magyarországi görögkatolikusok története” című kétkötetes mű. De hiánypótlók voltak a „Görögkatolikus életrajzok,” „Görögkatolikus papi sorsok,” valamint a „Görögkatolikusok Erdélyben és Kárpátalján” című kötetek is. Nyolcvanadik születésnapjára 11 monográfia, 17 tanulmány, 215 cikk és közlemény, 14 főiskolai jegyzet, 162 előadás különféle konferenciákon, fórumokon és több száz szócikk a Katolikus lexikonban fűződik a nevéhez.

1998. augusztus 30-án Debrecenben zsúfolásig megtelt templomban tartotta meg aranymiséjét. Addig 18 862 alkalommal mutatott be Szent Liturgiát, 114 templomban misézett itthon és külföldön, és 71 templomban prédikált, illetve tartott lelki gyakorlatot, ahol többször is felszentelése óta. Lelkünkre kötötte: „Tanítani szóval is lehet, de nevelni csak példával,” s épültünk, amikor órák előtt vagy után a zsolozsmáskönyvvel a kezében a kápolnában láttuk imádkozni.